

Заняття № 4.
Усвідомлення місії поета. Роздуми Шевченка про власну
долю, долю України.
«Мені однаково, чи буду...»

**«Поезія - це початковий мінімум ввічливості
при бажанні поспілкуватися з Богом».**
М. Шошанні

Окрилюймося!

Кожна нова доба перечитує Шевченка по-своєму, шукаючи відповіді на злободенні питання, бо в незнищенному поетовому слові міститься приспаний багатьма роками неволі код національної свідомості українців. Переконаймося в цьому, звернувшись до поезії «Мені однаково, чи буду...», яка, на думку літературознавців, свідчила про тривогу поета, що «злії люде», можуть «приспати» Україну, перетворивши її народ на малоросів.

Сторінки документальних свідчень

1847 рік. У Петербурзі весна. Сонячні промінці проникають у найтонші шпаринки, несучи тепло і радість. Не обминають вони і заграбованого віконця III відділення власної його імператорської величності канцелярії. Сюди, як свідчила популярна тоді приповідка: «В Росії язик до

Києва доведе, а перо - до Шліссельбурга...», потрапляли передусім за вільнодумство. Саме там, у незатишному й вогкому підвалі тримали Шевченка за участь у Кирило-Мефодіївському товаристві. Твердо й мужньо тримався він

на очних ставках. Про це М.Костомаров у спогадах розповідав так: *«Шевченко отличался беззаботною весёлостью и шутливостью...Когда какой-то жандармский офицер, знавший его лично, сказал ему: «Вот, Тарас Григорьевич, как вы отсюда вывернетесь то-то запоёт Ваша муза», - Шевченко иронически ответил: «Не який чорт мене сюди заніс, коли не бісова муза»»*. Довгі дні й ночі в казематі відкривали широкий простір для спогадів. Згадувалося, як під час першого приїзду до Києва він розширив своє знайомство зі студентами Київського університету. Потім було «Слов'янське товариство святих Кирила і Мефодія», що сповідувало ідею демократичної федералізації слов'янських народів. Шевченко приніс братчикам могутню зброю - сильне і потужне Слово.

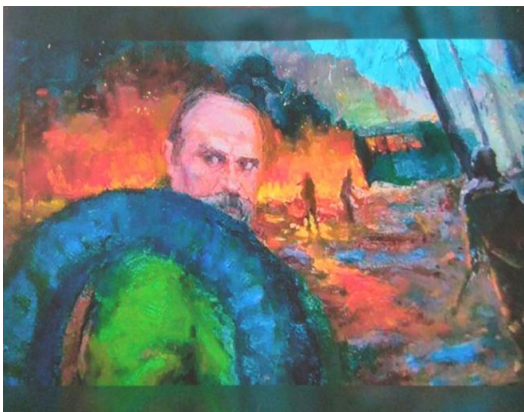
Тут цікаво! Тут цікаво! Тут цікаво

Виділяють неповторній за своєю природою, що не вписується в жодні канони, **шевченківський вірш**. Це група віршових розмірів, побудованих на характерній для фольклору чотирискладовій стопі. Розміри шевченківського вірша розрізняються за кількістю складів, яка є обов'язковою постійною ознакою кожного з них: 14-складник, 11-складник, 10-складник. Найпоширеніший - 14-складовий вірш, який називають **КОЛОМИЙКОВИМ**.

«Мені однаково, чи буду...»

Результатом роздумів і переживань Шевченка є поезія «Мені однаково..», вона стала його поетичним і громадянським маніфестом. Поет переосмислює своє становище *людини, переслідуваної за патріотичні переконання*. У цій поезії немає навіть сліду страху й зневіри, усі хвилинні емоції, пов'язані з арештом, опановано й підпорядковано вищому служінню. На уявні терези покладено особисте існування, з одного боку, та любов до батьківщини, турботу за її майбуття — із другого. Поет не вагається у власному виборі, він готовий до тривалого заслання й навіть до загибелі в повному забутті, оскільки прийняти мученицьку смерть за Україну — не є для нього марною жертвою. *У своєму монолозі ліричний герой наближається до пророка*, який не лише вболіває за рідний народ, а й володіє особливою здатністю бачити прояви зла у світі та попереджати про майбутні загрози й випробування. Відповідними є й художні засоби, які добре узгоджуються з образом поета-пророка. Це передусім *символізація*, тенденція до ускладнення звичних образів та надання їм вагомого узагальненого значення. Скажімо, згаданий ліричним героєм «сніг на чужині» асоціюється з холодом і посилює передчуття довготривалої неволі. За допомогою влучних висловів автор створює образ загрозливої смерті — такої, коли людина зникає, не лишивши по собі навіть «малого сліду». Поет використовує символіку фольклорного походження, запозичивши з народної словесності узагальнений образ «злих людей» як якоїсь чи не містичної загрози, що нависла над Україною. Цей образ-символ асоціюється з такими характеристиками, як лукавство, хитрість, підступність.

Також символічним є образ вогню — він використовується, коли поет згадує про приспану лукавими людьми Україну, безборонну, слабку, що може незчутися, як

опиниться у вогні боротьби за своє виживання. Але вогонь — це не лише та стихія, яка несе загрозу й знищує. Вогонь — це також символ очищення, загартовування, набуття нової сили. Чим може завершитися боротьба народу за своє майбутнє? Це важливе питання турбує автора, бо йому насправді «не однаково». Поетове проникливе слово має надзвичайну силу, бо воно правдиве, підтверджене всім його життям.

Основний мотив поезії «Мені однаково...» — любов до України як сенс життя поета.

Провідні мотиви — страх перед жахливим майбутнім України; переважання національних інтересів над особистими.

Шевченко серед своїх персонажів. Яків де Бальмен